

CZU: 371.275:004+373.3

DOI: 10.36120/2587-3636.v26i4.73-79

EVALUAREA SCRISĂ ON-LINE ÎN CLASELE PRIMARE

Silvia GOLUBIȚCHI, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar

Universitatea de Stat din Tiraspol

<https://orcid.org/0000-0002-3650-0141>

Rezumat. *Evaluarea on-line* este bazată pe utilizarea unui dispozitiv electronic, dintre care: calculatorul, telefonul mobil, smartphone-ul, notebook-ul și se realizează într-un spațiu în care evaluatorul și evaluatul sunt în locuri diferite în momentul evaluării. În cadrul *evaluării scrise on-line* rezultate elevilor sunt stocate în mapa drive, la care se poate de apelat oricând și poate fi efectuată de către cadrul didactic, elev, colegi sau de către o persoană sau un grup din afară. Ele pot fi sub formă de probă de evaluare, test de evaluare, e_portofolii, sms, e_felicitare, e_bilețel.

Cuvinte cheie: evaluare scrisă, evaluare scrisă on-line, probă de evaluare, test de evaluare, avantaje, dezavantaje.

WRITTEN ON-LINE ASSESSMENT IN PRIMARY SCHOOL

Summary. The on-line assessment is based on the use of an electronic device, of which: computer, mobile phone, smartphone, notebook and is performed in a space where the assessor and the assessee are in different places at the time of assessment. In the on-line written assessment, students' results are stored in the drive folder, which can be used at any time and can be performed by the teacher, student, colleagues or by an outside person or group. They can be in the form of an evaluation test, an evaluation test, e_portfolios, sms, e_greeting card, e_scribble.

Keywords: written evaluation, on-line written evaluation, evaluation test, evaluation test, advantages, disadvantages.

Actualmente evaluarea modernă pune accent pe judecățile de valoare ale elevilor și este orientată și raportată la un sistem de valori ale culturii, ale științei, literaturii și artei, ale filosofiei și moralei. Aceste valori trebuie însușite și interiorizate de către elevii claselor primare, integrându-le în structurile sale de cunoaștere și simțire, în conduita personală.

Evaluarea on-line este bazată pe utilizarea unui dispozitiv electronic, dintre care: calculatorul, telefonul mobil, smartphone-ul, notebook-ul și se realizează într-un spațiu în care evaluatorul și evaluatul sunt în locuri diferite în momentul evaluării. Cele mai solicitate instrumente la efectuarea evaluării sunt platforme de conferințe (Zoom, Google Meet, Skype) sau platformele de evaluare (de exemplu, Google Classroom, Microsoft Teams, Google Forms, Quiz).

Experiența profesională evidențiază ideea că tehnologiile informaționale sunt instrumente, care necesită respectarea unor cerințe și a unor etape. Pentru cadrele didactice a fost o provocare de a înlocui testul în format pe hârtie cu un document electronic și a-i învăța pe elevi cum să acceseze și să folosească tehnologia informațională pentru realizarea evaluării. Cel mai important lucru a fost ca evaluatorul și elevul să aibă competențe digitale, iar avantajul evaluării on-line a permis obținerea rapidă a unui feedback despre cunoștințele elevilor, adică a unui rezultat scontat.

Putem susține ideea că învățătorii, dar și elevii și-au format abilitățile digitale, care este o condiție primordială în contextul situației pandemice. Evaluarea on-line furnizează flexibilitate în stabilirea locului evaluării, momentului și modului în care este efectuată și varii opțiuni pentru elevi în demonstrarea rezultatelor, performanțelor, competențelor.

În cadrul *evaluării scrise on-line* rezultate elevilor sunt stocate în mapa drive, la care se poate de apelat oricând și poate fi efectuată de către cadrul didactic, elev, colegi sau de către o persoană sau un grup din afară.

Produsele de *evaluare scrisă on-line*, pe care le elaborează elevii sunt: e_portofolii, prezentările ppt, e_felicitare, sms, texte multimodale etc.

De asemenea se efectuează testarea, care are la bază testul cu itemi și include răspunsuri scurte, întrebări cu răspuns de tipul alegere multiplă și uneori eseuri. Eseurile necesită evaluarea subiectivă de către învățător.

Tabelul 1. Compararea dintre evaluarea scrisă și evaluarea scrisă on-line

Criteria	Evaluarea scrisă	Evaluarea scrisă on-line
Locul evaluatorului și evaluatului	În aceeași sală	În spații diferite
Timpul	Sincron	Sincron și asincron
Dispozitive	Testul imprimat, caietul de teste	calculatorul, telefonul mobil, smartphone-ul, notebook-ul
Durata	După caz, depinde de tipul de evaluare	După posibilitate

Evaluarea scrisă on-line este utilizată la clasa de elevi:

- ca un set de dovezi pentru evaluare;
- ca proces conform proiectării de lungă durată;
- pentru colectarea, stocarea și prelucrarea datelor despre elevii evaluați.

Evaluarea scrisă on-line are următoarele caracteristici:

- „legătura între profesor și elevi depinde de condiții tehnice (dispozitive, acces la internet) și de competențele digitale ale participanților la procesul de evaluare.
- interfața dintre profesor și elevi este mediată prin intermediul dispozitivelor digitale, fiind situată în mediul virtual în care se asigură o comunicare prin canal auditiv și prin canal vizual.
- contextul evaluării permite un control limitat, evaluatul și evaluatorul fiind în locuri diferite.
- un grad mare de risc referitor la probleme tehnice (întreruperea curentului electric; defectarea dispozitivelor) și fraude care pot perturba procesul de evaluare” [3, p.21].

Proba scrisă este cea mai reprezentativă formă de evaluare scrisă prin care se verifică cunoștințele elevilor. De obicei proba de evaluare scrisă conține 3-4 sarcini (întrebări, exerciții, probleme; se solicită definiții, clasificări, enumerări etc.) a căror rezolvare durează cel mult 15-20 de minute.

Există două situații concrete pentru proba de evaluare scrisă, deoarece conține preponderent:

- sarcini de tip reproductiv și productiv;
- sarcini de tip productiv și creativ.

Tabelul 2. Tipuri de probe de evaluare

Proba cu sarcini de tip reproductiv și productiv (durează o lecție)	Proba cu sarcini de tip productiv și creativ (durează 2 lecții)	
I lecție	I lecție	II lecție
EVOCARE (10 min.) REALIZAREA SENSULUI: Administrarea probei de evaluare, în caiete (15 min.) Autoverificarea + Autocorectarea, în caiete (15 min.) REFLECȚIE: Autoaprecierea, în caiete (5 min.) După lecție Verificarea caietelor Înregistrarea rezultatelor în catalog După finalizare, caietul se va plasa în portofoliul elevului.	EVOCARE (5 min.) REALIZAREA SENSULUI: Exersare (15 min.) Administrarea probei, în caiete (20 min.) REFLECȚIE Autoaprecierea (5 min.) După lecție Verificarea caietelor Înregistrarea rezultatelor în catalog După finalizare, caietul se va plasa în portofoliul elevului.	EVOCARE (15-20 min.) Autoverificare Autocorectare REALIZAREA SENSULUI REFLECȚIE

Este necesar de explicat componentele autoevaluării, pentru o autoapreciere a elevilor:

Autoferificarea are loc după finalizarea lucrării, când elevii confruntă în mod individual rezultatele obținute cu răspunsurile corecte oferite de învățător (de ex., prezentate la proiector sau scrise din timp pe verso-ul tablei), barează răspunsurile greșite și scriu deasupra rezultatul corect.

Autocorectarea constă în acordarea ghidării/ sprijinului, atunci când elevii reflectă asupra cauzelor care au condus la obținerea răspunsurilor greșite, identifică erorile în raționamentele rezolutive și se autocorectează: ghidați de învățător/colegi sau cu mai mult sprijin și această activitate admite diverse forme de organizare (frontal, individual, în grup), dar și îmbinări ale acestora în contexte de interactivitate. La final, toți elevii ating succes (obțin realizarea corectă a sarcinilor), dar ajung la această performanță, manifestând un comportament performanțial diferit.

Autoaprecierea cu un accentuat caracter reflexiv, are loc atunci când elevii își apreciază comportamentul performanțial în baza criteriilor de succes, cu care au fost familiarizați în prealabil, răspunzându-și la întrebările:

- cum am obținut succes (cum am ajuns la rezolvarea corectă): independent, ghidat sau cu mai mult sprijin?
- ce mi-a reușit mai bine decât anterior? ce nu-mi reușește încă suficient de bine? cum să procedez pentru ca să reușesc mai bine?

Verificarea acestor probe nu necesită timp din partea evaluatorului. Întâlnim două tipuri de greșeli:

- Dacă greșeala este de ordinul standardelor învățate, atunci elevul trebuie să se mobilizeze pentru a se autocorecta. Cadrul didactic doar va sublinia/ încercui greșeala, iar elevul va avea posibilitate să se corecteze pe câmp sau să reia mai jos cuvintele/ sarcinile greșite.
- Dacă greșeala nu vizează un standard învățat, atunci învățătorul poate corecta, iar această corectare nu va constitui element de depreciere, ci de învățare.

Ca urmare a *evaluării scrise on-line* se obțin rezultate imediate despre abilitatea persoanelor evaluate, prin formularea răspunsurilor rapide la întrebări, despre conștiințiozitatea elevilor de a se pregăti zilnic.

În funcție de modul de formulare a sarcinilor propuse spre rezolvare, sunt solicitate capacități diferite și sunt evaluate cunoștințe și competențe care pot fi încadrate în categorii diferite. Considerăm că ar putea fi aplicate *on-line probe scrise* în care se evaluează cunoștințele memorate și probe scrise în care se evaluează aplicarea cunoștințelor în contexte noi.

În cazul aplicării unei probe de evaluare cu sarcini de tip reproductiv și creativ, există riscul ca elevii să caute și să obțină răspunsurile corecte din alte surse (manual, internet, colegi, părinți). Pentru a preîntâmpina această situație, învățătorii ar trebui să le elaboreze astfel ca să nu găsească răspunsul imediat și să le dozeze timpul. În prezent se poate propune ca elevi să deschidă camera video pentru a realiza comunicarea vizuală de la elev spre învățător.

E impresionat faptul că în evaluarea on-line există certitudinea unei evaluări în condiții de egalitate între elevi.

Probă scrisă curentă, aplicată on-line, care vizează cunoștințele utilizate în contexte noi, are ca scop verificarea capacității elevilor de a aplica cunoștințele în alte contexte decât cele în care s-a realizat predarea și învățarea, iar învățătorul va propune o probă scrisă alcătuită din sarcini care necesită construirea unor texte în manieră personală, rezolvarea unor probleme ori situații-problemă, adică sarcini de tip productiv și creativ.

Elevilor li se poate permite în cadrul evaluării on-line, în anumite situații, să utilizeze varii surse, dintre care: texte din internet sau din manuale etc. Pentru a se asigura eficacitatea evaluării, sarcinile vor fi dozate.

În cazul evaluării sumative se aplică *testul de evaluare*, care are la bază itemi și este un instrument de evaluare, elaborat după anumite cerințe.

Testul „este o formă de evaluare scrisă, anunțată, aplicată la sfârșitul unui unități tematice (capitol sau unitate de învățare), prin aplicarea căreia se verifică cunoștințele esențiale, reprezentative din acea unitate tematică, nivelul competențelor specifice formate și dezvoltate pe parcursul studierii ei, capacitatea de prelucrare (selectare, analiză,

comparație, interpretare, sinteză) a informațiilor de către elevi și aplicarea lor în contexte noi (transfer, rezolvare de situații-problemă)” [3].

Testul docimologic este un instrument de evaluare complex, format din itemi, prin intermediul cărora se acordă calificative sau note și pe baza cărora persoanele evaluate sunt ierarhizate și clasificate după prestația de moment sau cumulativă și îndeplinește cerințele de identitate, validitate, fidelitate, standardizare, etalonare, consistență, omogenitate, sensibilitate.

Itemul este un element independent, descris ca „unitate de măsurare care include un stimul și o formă prescriptivă de răspuns” este formulat cu scopul de a obține un răspuns de la cel evaluat și pe baza căruia se poate determina calitatea și cantitatea achizițiilor persoanelor evaluate [2, p. 113].

Itemul poate fi exprimat sub formă de întrebare, problemă, sarcină de efectuat [4], idee, solicitare, temă sau unitate de conținut [2, p. 113].

Tipurile de itemi sunt:

- *Itemii cu răspuns scurt*, care vizează formularea unor răspunsuri scurte dintr-un cuvânt sau o expresie;
- *Item de tip alegere*;
- *Itemii de tip întrebări structurate* care sunt „formați din mai multe întrebări de tip obiectiv și semiobiectiv, legate între ele printr-un element comun” [3];
- *Itemii de tip rezolvare de probleme*. Termenul problemă se referă la problemele în care sarcinile propuse spre rezolvare sunt închise, includ majoritatea datelor necesare rezolvării și unele cerințe care sugerează strategia de rezolvare [1, p. 115];
- *Itemii de tip rezolvare de situații-problemă*;
- *Itemii de tip studiu de caz*. Studiile de caz pot fi valorificate pentru evaluarea individuală sau de grup. Mediul de comunicare poate fi sincron sau asincron. Cel mai des se utilizează comunicarea asincronă, deoarece elevii au mai mult timp pentru a reflecta și a identifica soluțiile necesare situației propuse. Elevii pot utiliza pentru soluționarea problemei, de exemplu: simulări, videoclipuri, prezentări, fotografii, dialoguri etc;
- *Itemii de tip eseu din 4-6 enunțuri*;
- *Itemii de tip eseu cu răspuns restrâns* (minieseuri) includ în enunț cerințele referitoare la dimensiunea lor (număr de cuvinte, rânduri, paragrafe);
- *Itemii de tip eseu structurat* includ în enunț cerințele referitoare la structura textului. De obicei, se prezintă planul pe baza căruia va fi realizat eseu;
- *Itemii de tip eseu liber / nestructurat* includ în enunț subiectul, dimensiunea textului și fără a fi precizată limita timpului de rezolvare. Persoana evaluată stabilește structura eseului, iar textul este elaborat în mod personal, creativ pentru clasa a IV-a.

În cadrul aplicării lucrărilor on-line, elevii vor rezolva: itemi cu răspuns scurt, item cu alegere duală, itemi de tip întrebări structurate, itemi de tip rezolvare de probleme, itemi de tip rezolvare de situații-problemă, itemi de tip studiu de caz, itemi de tip eseu (structurat, nestructurat, liber, minieseul), itemi cu suport vizual (diagrame, grafice, hărți, fotografii, desene schematice, tablouri, desene etc.) sau pe baza unor texte.

Teste on-line pot fi elaborate în Google Forms/ Mentimeter/ Kahoot, de aceea este necesar să se utilizeze itemi care permit evaluarea corectă și rapidă prin intermediul aplicațiilor realizate cu acest scop. În aceste teste, se pot utiliza: itemii de alegere duală, itemii de alegere sau de discriminare multiplă, itemii de tip pereche sau de asociere, itemii de completare, itemii de ordonare, itemii cu suport grafic, itemii de clasare sau de clasificare.

De asemenea se pot propune de elaborat prezentări, care pot fi sub formă de pagini web informaționale, cum ar fi bloguri, teste generate de elevi, materiale video/audio sau prezentări PPT, considerată o metodă alternativă de evaluare scrisă on-line.

Avantajele evaluării scrise on-line. Această formă de evaluare oferă toate avantajele ca și evaluarea față în față:

- evaluarea simultană a unui număr mare de elevi într-un timp stabilit;
- abilitatea elevilor de a accesa platforme;
- evaluarea unui volum mai mare de cunoștințe, capacități, atitudini, competențe ale elevilor;
- grad mai mare de obiectivitate, deoarece raportarea rezultatelor se face pe baza aceluiași cerințe și criterii de evaluare;
- avantajarea unor persoane timide sau cu probleme în comunicarea orală;
- identificarea greșelilor, confuziilor și lacunelor;
- dovedirea cunoștințelor și a nivelului de competență al elevilor în fața părinților, colegilor, profesorilor; oferirea unui feedback rapid;
- identificarea eficienței strategiilor de predare-învățare-evaluare utilizate.

Dezavantajele evaluării scrise on-line:

- cunoașterea insuficientă a platformelor, pentru a le distinge pe cele potrivite;
- slaba comunicare între învățător și elevi pe parcursul evaluării;
- formularea greșită, neclară sau incompletă a sarcinilor date poate genera rezolvări greșite, incomplete;
- lipsa „dirijării” elevilor în formularea răspunsurilor și a rezolvării sarcinilor, în cazul în care au dificultăți;
- erorile, greșelile și lacunele nu sunt eliminate sau corectate imediat de către persoanele evaluate sau profesor;
- evaluarea probelor scrise necesită alocarea unor resurse de timp în afara lecțiilor;
- feedback-ul oferit după evaluarea finală determină rar corectarea greșelilor și

completarea lacunelor.

Riscurile în contextual evaluării scrise on-line:

- riscuri asociate tehnologiei, nu toți elevii au competențe digitale și dispozitiv electronic;
- lipsa internetului;
- riscurile evaluatorului prin elaborarea complexă a unui instrument de evaluare;
- riscuri asociate persoanei evaluate (refuzarea comunicării vizuale prin intermediul camerei video pe parcursul evaluării);
- riscuri asociate unor membri ai familiei sau altor persoane care intervin benevol sau ca urmare a solicitării din partea evaluatului în rezolvarea în scris a sarcinilor date.

Evaluarea on-line trebuie să fie corectă, utilizându-se instrumente gratuite, cunoscute pentru toți elevii din clasă, iar evaluatul și evaluatorul se pot afla în diverse spații. Instrumentele digitale de evaluare on-line contribuie la prezentarea rezultatelor elevilor, iar cadrul didactic are menirea de a le selecta pe cele mai accesibile, comode, ușoare pentru a realiza obiectivele de evaluare.

Bibliografie

1. BOCOȘ, M.D. *Dicționar praxiologic de pedagogie*. Vol. III. I-L. Pitești: Paralela 45. 2016.
2. BOCOȘ, M.; JUCAN, D. *Teoria și metodologia instruirii. Teoria și metodologia evaluării*. Ediția a III-a. Pitești: Paralela 45, 2017.
3. DULAMĂ, M. E. *De la teorie spre practică în evaluarea on-line*. Cluj Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2020. 180 p. ISBN 978-606-37-0958-6
4. DULAMĂ, M. E. *Științe și didactica științelor pentru învățământul primar și preșcolar*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2012.
5. MANOLESCU, M. *Teoria și metodologia evaluării*. București: Editura Universitară, 2010.
6. MANOLESCU, M. *Referențialul în evaluarea școlară*. București: Editura Universitară, 2015.
7. <http://www.uwec.edu/AcadAff/resources/edtech/upload/Best-Practices-in-On-line-Teaching-Strategies-Mem-bership.pdf>